

We Lwowie, dnia 18. sierpnia 1905.

Aleg. 387

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o udzielaniu pożyczek bezprocentowych
na osuszenie i drenowanie gruntów.

Wysoki Sejmie!

Przy rozprawach nad rubryką IX. wydatków budżetu krajowego na r. 1905 po-
wziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 11. listopada 1904 następującą uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl kilkakrotnych rezolucji sejmowych
i memoriału Wydziału krajowego z d. 1. lutego 1904 poparł akcyę melioracyjną w kraju,
a zwłaszcza drenowanie i osuszenie gruntów, przez udzielanie pożyczek bezprocentowych
ze skarbu państwa pod gwarancją funduszu krajowego“.

Na tem samem posiedzeniu uchwalił Wys. Sejm przy rozprawach nad rub. X.
poz. 307. wydatków budżetu krajowego na r. 1905 następującą rezolucyę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby jak najrychlej przeprowadził rokowania
z c. k. Rządem co do wydatnej pomocy państwowej w celu przyspieszenia akcyi melio-
racyjnej w kraju naszym, a w szczególności drenowania (odwodnienia) nieprzepuszczal-
nych lub bagnistych gruntów stanowiących, prócz własności prywatnej, ogromny obszar
własności gminnej“.

Odnosnie do powyższej rezolucyi mamy zaszczyt podać do wiadomości Wyso-
kiego Sejmu, że c. k. Ministerstwo rolnictwa załączonym w. reskrytem z d. 2. grudnia
1904 l. 28.722, intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 24. grudnia 1904 l. 177.955,
zgodziło się w zasadzie na wniosek Wydziału krajowego przedłożony w memoriale z d.
1. lutego 1904 l. 108.214/03 w sprawie udzielania przez Wydział krajowy pożyczek
bezprocentowych zwrotnych w latach dziesięciu na melioracye (osuszenie rowami i drena-
mi) w Galicyi po 500.000 K. rocznie przez lat dziesięć aż do sumy 5,000.000 K. oraz za-
ciągnięcia na ten cel przez kraj pożyczki, której annuity (przez lat 25) miałyby spłacać
skarh państwa, — zażądało jednak, ażeby kraj wyłącznie wziął na siebie odpowiedzialność
za zwrot pożyczki, postarał się o środki potrzebne dla zamierzonej akcyi melioracyjnej,
przychem Administracya państwa przyrzeka swe pośrednictwo, oraz zjmował się ściągani-
em rat poszczególnych pożyczek melioracyjnych (w latach 10) na własny rachunek i nie-
bezpieczeństwo.

Roboty przy poszczególnych przedsiębiorstwach mają być wykonane wedle żądania c. k. Ministerstwa rolnictwa w przeciągu jednego roku, spłata zaś udzielonych przez kraj pożyczek bezprocentowych poszczególnym właścicielom gruntów rozpoczynać się ma dopiero w trzecim roku.

Zarazem zażądało c. k. Ministerstwo przedłożenia:

1) planu umorzenia pożyczki 5,000.000 K.;

2) projektu statutu, który ma zawierać warunki udzielania pożyczek (zależnego od zbadania potrzeby, rentowności i wykonalności robót), gwarancję użycia kwot przyznanych na cel właściwy, oraz zapewnienie ich zwrotu;

3) projektu umowy między administracją państwa a Wydziałem krajowym, w której ma być przyznany Administracji państwa wpływ odpowiedni na przebieg zamierzonej akcji, tudzież skuteczna kontrola właściwego użycia pożyczek melioracyjnych.

Al. 2—4. W myśl żądania c. k. Ministerstwa rolnictwa zarządził Wydział krajowy opracowanie 3 planów umorzenia, które w załączeniu ./ Wysokiemu Sejmowi przedkłada:

1) plan A), według którego miałyby 4% pożyczka gotówką zaciągnięta w sumie 5,000.000 K. (w 10 ratach po 500.000 K.) być spłaconą w 10 równych ratach rocznych przez właścicieli gruntów za pośrednictwem Wydziału krajowego;

2) plan B), według którego zgodnie z memoryałem Wydziału krajowego z dnia 1. lutego 1904 l. 108.214 pożyczka 5,000.000 K. miałyby być zaciągniętą w 4% obligacjach komunalnych Banku krajowego, a spłaconą wraz z $\frac{1}{4}$ % dodatkami na administrację w latach 25. Właściciele gruntów byłiby obowiązani do zwrotu pożyczek w 10 równych ratach rocznych jak według planu A).

3) plan C), w którym przewidziano zaciągnięcie i umorzenie pożyczki w obligacjach komunalnych Banku krajowego jak pod B), właściciele gruntów jednak byłiby obowiązani do zwrotu pożyczek w 20 równych ratach rocznych.

Aleg. 5. Gdy plan umorzenia A) okazał się najkorzystniejszym dla kraju i skarbu państwa, zredagował Wydział krajowy na podstawie tego planu A) załączony ./ projekt umowy

Aleg. 6. między c. k. Ministerstwem rolnictwa a Wydziałem krajowym i przesłał go załączonem ./ pismem z dnia 27. stycznia 1905 l. 117.158/04 za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa c. k. Ministerstwu rolnictwa z prośbą o rychłą decyzję i wyjednanie u c. k. Ministerstwa skarbu uwolnienia tych pożyczek od stempli, należności i podatków po myśl ostatniego ustępu §. 11. państwowej ustawy melioracyjnej z dnia 30. czerwca 1884. Dz. p. p. Nr. 116.

Aleg. 7. Dla ułożenia programu robót melioracyjnych, jakie w dziesięcioletnim okresie przy pomocy pożyczek bezprocentowych mają być wykonane, rozesłał Wydział krajowy równocześnie załączony ./ okólnik do wszystkich Wydziałów powiatowych z poleceniem, ażeby zawiadomiły o zamierzonej akcji melioracyjnej właściciele posiadłości dworskich i zwierzchności gmin, w których zachodzi potrzeba przeprowadzenia osuszenia rowami, lub drenowania gruntów w znaczniejszych rozmiarach i przedłożyły wniesione zgłoszenia Wydziałowi krajowemu.

Na ten okólnik nadesłało dotychczas 35 Wydziałów powiatowych zgłoszenia 83 obszarów dworskich i 22 gmin (ze 101 gmin katastralnych), 4 Wydziały powiatowe (Kolbuszowa, Łańcut, Mielec i Skałat) doniosły, że nie wpłynęło do nich żadne zgłoszenie, nie nadesłało zaś dotąd żadnej odpowiedzi 35 Wydziałów powiatowych, mianowicie: Bóbrka, Bohorodczany, Borszczów, Brody, Brzozów, Czortków, Dobromil, Dolina, Drohobycz, Gródek, Horodenka, Husiatyn, Jaworów, Kałusz, Kołomyja, Kosów, Limanowa, Lisko, Lwów, Mościska, Myślenice, Nadwórna, Nisko, Pilzno, Podhajce, Przemyślany, Ropczyce, Rudki, Śniatyn, Tarnobrzeg, Tłumacz, Turka, Zaleszczyki, Zbaraz i Żydaczów.

Skoro nadejdą zgłoszenia z wymienionych 35 powiatów, które o to ponaglono, przystąpi Wydział krajowy do ułożenia programu i opracowania w ciągu roku 1906 projektów dla tych melioracji, które w r. 1907 przy pomocy pożyczek bezprocentowych zostaną wykonane.

W oczekiwaniu przychylnej decyzji c. k. Ministerstwa rolnictwa przedkłada Wydział krajowy już obecnie Wysokiemu Sejmowi wniosek na upoważnienie go do zaciągnięcia 4% pożyczki gotówkowej w wysokości 5,000.000 K. na osuszenie i drenowanie gruntów, oraz do zawarcia umowy z Administracją państwa według przedłożonego projektu.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 18. sierpnia 1905 l. 77.201 Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki do wysokości 5,000.000 K. w gotówce, w przeciągu lat dziesięciu począwszy od r. 1907 po 500.000 K. rocznie, pod warunkiem jeżeli odsetki tej pożyczki opłacać będzie Administracja państwa.

Pożyczka ta ma być użyta na udzielanie bezprocentowych pożyczek na wykonanie osuszenia i drenowania gruntów dla spółek wodnych, gmin i poszczególnych właścicieli gruntów.

Warunki udzielania pożyczek na osuszenie i drenowanie gruntów ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa i poda je do wiadomości Sejmu.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilat w. r.

Członek Wydziału krajowego.

O d p i s

reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 2. grudnia 1904
l. 28.722 do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

In Verfolg des Erlasses vom 16. September 1904 Z. 25.609 wird nach nun mit dem Finanzministerium gepflogenen Einvernehmen dem in der Zuschrift des Landesausschusses des Königreiches Galizien vom 1. Februar 1904 Z. 108.214/903 gestellten Begehren nach Förderung des Meliorationswesens in Galizien durch vorschussweise Zuwendung staatlicher Mittel zunächst in prinzipieller Beziehung Folge gegeben und die k. k. Statthalterei zur Mitteilung dieser vorläufig grundsätzlichen Schlussfassung an den Landesausschuss ermächtigt.

Was die Durchführung der von letzterem geplanten Aktion anbelangt lässt dessen mit dem d. a. Berichte vom 13. Februar 1904 Z. 19.370 vorgelegtes Memorandum allerdings nicht jene Uebersicht gewinnen, die schon gegenwärtig ein bestimmtes Programm und eine bestimmte, insbesondere ziffermässige Zusicherung der staatlichen Beitragsleistung ermöglichen würde; es ist nur zu erkennen, dass beabsichtigt wird, dass sich das Königreich Galizien eine mit 500.000 K angesetzte Jahresrate des Meliorationsaufwandes alljährlich bis zur successiven Erreichung des angenommenen Maximalaufwandes von 5.000.000 K -- im Wege eines Anlehens bei einem Kreditinstitute verschaffen und der Staat den unverzinslichen Vorschuss in der Weise abstaten soll, dass er dem Lande jährlich eine Summe zuwendet, welche der auf Grund einer 4%-igen Verzinsung und 25 jährigen Amortisationen kalkulierten Annuität für jede Teilrate per 500.000 K -- bis zur Erreichung obiger Maximalsumme entspricht. Nachdem unbedingt daran festzuhalten ist, dass auch eitens des Landes für diese Meliorationsaktion etwas geleistet werden müsse und dass es selbst für die Rückerstattung des staatlichen Vorschusses aufzukommen habe, welcher nach dem Jetztwert berechnet in toto 5.000.000 K. -- betragen wird, so bleibt vorerst die Art und Weise der Beschaffung der Geldmittel Sache des Landes, wobei die Staatsverwaltung allenfalls ihre guten Dienste bei den Transaktionen mit den bezüglichen Kreditinstituten in Aussicht stellen kann. Auch muss innerhalb des für jede einzelne Melioration festgestellten Rückzahlungstermines (10 Jahre) die Rückerstattung der Quote des unverzinslichen Staatsvorschusses seitens des Landes, welches die Einbringung und Eintreibung der Abstattungsraten von den einzelnen Grundbesitzern auf eigene Rechnung und Gefahr vorzunehmen hat, erfolgen.

Die Frage des Beginnes der Rückzahlung der Meliorationsdarlehen seitens der solche in Anspruch nehmenden Grundbesitzer und damit der Rückerstattung des Vorschusses soll in der Weise ihre Lösung finden, dass die einzelnen Unternehmungen innerhalb Jahresfrist durchgeführt werden und die Rückzahlung der vom Lande den einzelnen Grundbesitzern erteilten unverzinslichen Vorschüsse im 3. Jahre beginnt. Da nun die Annuität für das vom Lande aufgenommene Anlehen, nämlich die Jahresanlehensquote naturgemäss erst nach Inanspruchnahme der ganzen Quote von 500.000 K beginnt, andererseits die Melioration im ersten Jahre beendet ist, tritt erst nach dem Jahre der

Melioration die Flüssigmachung der Annuität ein, welche durch 25 Jahre von staatlicher Seite zu leisten ist. Im darauffolgenden Jahre, als dem 3. der Melioration, würde die Rückzahlung eines Betrages von zusammen 50.000 K an die Staatsverwaltung seitens des Landes für die betreffende Teilquote (500.000 K) des Vorschusses beginnen, welche durch 10 Jahre geleistet beziehungsweise von der staatlichen Jahresleistung in Abzug gebracht wird. Die staatliche Leistung würde somit allmählich steigen, dabei aber gegenüber dem faktischen Bedarfe für Verzinsung und Amortisation des jeweilig aushaftenden Teiles des Anlehens eine Verminderung durch die kompensativen Rückzahlungsquoten erfahren. Zunächst für den Beginn der Aktion, also für das auf das erste Meliorationsjahr folgende Annuitätsjahr, würde ein Betrag von etwas über 31.000 K in Betracht kommen, auf dessen Erfolgung aus der dem Ackerbauministerium zur Verfügung stehenden Kreditpost „Meliorationen“ der Landesausschuss rechnen kann. Es wird sich dem Gesagten zur Folge also gegenwärtig darum handeln, einerseits im Einvernehmen mit der Regierung die Modalitäten der Anlehensaufnahme, andererseits aber einen genauen Tilgungsplan zu vereinbaren, aus welchem zuversichtlich das jeweilige Erfordernis für den Tilgungsdienst zu entnehmen ist, wobei unter allen Umständen — wie schon früher bemerkt — seitens des Staates mit der Haftung des Landes für die Einbringung der fälligen Darlehensquoten so gerechnet werden muss, dass ihr Betrag von der Jahresleistung an Annuitäten vorweg abgezogen werden kann. Weiters kann es wohl keinem Zweifel unterliegen, dass der Landesausschuss selbst bei Gewährung dieser Darlehen an die einzelnen Grundbesitzer ebensowenig die Frage der wirtschaftlichen Notwendigkeit, Rentabilität und zutreffenden technischen Ausführung der einzelnen Bodenverbesserungen ausseracht lassen wird, als jene der ausreichenden Vorsichten für die wirklich bestimmungsgemässe Verwendung der zugestandenen Beträge und der geeigneten Sicherstellung ihrer Rückerstattung. Voraussichtlich dürfte er wohl alle diese Momente in ein für die Erlangung solcher Darlehen verbindliches Statut zusammenfassen. Bei der erheblichen Beteiligung des Staatsschatzes an dieser Aktion kann aber naturgemäss auch die Staatsverwaltung keineswegs auf ihre entsprechende Ingerenz verzichten, sondern muss vielmehr unbedingt darauf bestehen, dass ihr sowohl eine entsprechende Einflussnahme auf den Gang der geplanten Aktion selbst als auch eine wirksame Kontrolle über die widmungsgemässe Verwendung der Meliorationsdarlehen gewahrt bleibt. Zu diesem Zwecke wird zwischen der Staatsverwaltung und dem Landesausschusse ein Uebereinkommen abzuschliessen sein, dessen nähere Bestimmungen nach Kenntnis obigen Statutes, dessen Genehmigung sich übrigens die Regierung gleichfalls vorbehalten muss, entworfen werden könnten. Der Landesausschuss wolle sonach eingeladen werden, die Entwürfe des Tilgungsplanes, des Statutes und des Uebereinkommens anher gelangen zu lassen und behält sich das Ackerbauministerium vor, nach dem Einlangen dieser Substrate von dem am Schluss des erwähnten Memorandums des Landesausschusses gemachten Anerbieten die näheren Modalitäten der in Rede stehenden Aktion zum Gegenstande einer mündlichen Verhandlung mit den beteiligten Zentralstellen zu machen, im Bedarfsfalle Gebrauch zu machen. Die bezogene Zuschrift des Landesausschusses folgt zurück.

Der Ackerbauminister.

Alegat 2. do sprawozdania Wydziału krajowego l. 77.201/05.

A) P l a n

oprocentowania i spłaty 4% pożyczki gotówkowej 5,000.000 K przy zwrocie zaliczek przez interesowanych w latach 10.

Rok	Rata pożyczki	Suma pożyczki	Zwrot pożyczki (w 10 latach) od stron	Stan pożyczki	4% opłacane przez państwo
	K	K	K	K	K
1	500.000	500.000	—	500.000	20.000
2	500.000	1,000.000	—	1,000.000	40.000
3	500.000	1,500.000	50.000	1,450.000	58.000
4	500.000	2,000.000	100.000	1,850.000	74.000
5	500.000	2,500.000	150.000	2,200.000	88.000
6	500.000	3,000.000	200.000	2,500.000	100.000
7	500.000	3,500.000	250.000	2,750.000	110.000
8	500.000	4,000.000	300.000	2,950.000	118.000
9	500.000	4,500.000	350.000	3,100.000	124.000
10	500.000	5,000.000	400.000	3,200.000	128.000
11	—	—	450.000	2,750.000	110.000
12	—	—	500.000	2,250.000	90.000
13	—	—	450.000	1,800.000	72.000
14	—	—	400.000	1,400.000	56.000
15	—	—	350.000	1,050.000	42.000
16	—	—	300.000	750.000	30.000
17	—	—	250.000	500.000	20.000
18	—	—	200.000	300.000	12.000
19	—	—	150.000	150.000	6.000
20	—	—	100.000	50.000	2.000
21	—	—	50.000	—	—
Σ	5,000.000	5,000.000	5,000.000	—	1,300.000

B) P l a n

**25 letniego umorzenia 4¹/₄% pożyczki zaciągniętej w Banku krajowym
w sumie 5,000.000 K. przy zwrocie pożyczki przez interesowanych
w latach 10-ciu.**

Rata anuitetowa półroczna 32.28 K. całoroczna 64.56 K. od 1.000 K. Od 500.000 K.
rata anuitetowa całoroczna 32.280 K.

	Rata pożyczki	Suma pożyczki	Rata anuitetowa opłacana przez państwo	Zwrot pożyczki od stron	Państwo płaci	Państwo dostaje	Uwaga
	K.	K.	K.	K.	K.	K.	
1	500.000	500.000	32.280	—	32.280	—	
2	500.000	1,000.000	64.560	—	64.560	—	
3	500.000	1,500.000	96.840	50.000	46.840	—	
4	500.000	2,000.000	129.120	100.000	29.120	—	
5	500.000	2,500.000	161.400	150.000	11.400	—	
6	500.000	3,000.000	193.680	200.000	—	6.320	
7	500.000	3,500.000	225.960	250.000	—	24.040	
8	500.000	4,000.000	258.240	300.000	—	41.760	
9	500.000	4,500.000	290.520	350.000	—	59.480	
10	500.000	5,000.000	322.800	400.000	—	78.200	
11	—	—	322.800	450.000	—	128.200	
12	—	—	322.800	500.000	—	178.200	
13	—	—	322.800	450.000	—	128.200	
14	—	—	322.800	400.000	—	78.200	
15	—	—	322.800	350.000	—	28.200	
16	—	—	322.800	300.000	22.800	28.200	

	Rata pożyczki	Suma pożyczki	Rata anuitetowa opłacana przez państwo	Zwrot pożyczki od stron	Państwo płaci	Państwo dostaje	Uwaga
	K.	K.	K.	K.	K.	K.	
17	—	—	322.800	250.000	72.800	—	
18	—	—	322.800	200.000	122.800	—	
19	—	—	322.800	150.000	172.800	—	
20	—	—	322.800	100.000	222.800	—	
21	—	—	322.800	50.000	272.800	—	
22	—	—	322.800	—	322.800	—	
23	—	—	322.800	—	322.800	—	
24	—	—	322.800	—	322.800	—	
25	—	—	322.800	—	322.800	—	
26	—	—	290.520	—	290.520	—	
27	—	—	258.240	—	258.240	—	
28	—	—	225.960	—	225.960	—	
29	—	—	193.680	—	193.680	—	
30	—	—	161.400	—	161.400	—	
31	—	—	129.120	—	129.120	—	
32	—	—	96.840	—	96.840	—	
33	—	—	64.560	—	64.560	—	
34	—	—	32.280	—	32.280	—	
		Suma	8,070 000	5,000.000	3,814.800	750.800	
	państwo dostaje		—	—	750.800	—	
	w rezultacie państwo zapłaci		—	—	3,061.000	—	

Alegat 4. do sprawozdania Wydziału kraj. l 77.201/05.

C) P l a n

25-cio letniego umorzenia 4¼% pożyczki zaciągniętej w Banku krajowym
w sumie 5,000.000 K,

przy zwrocie pożyczki przez interesowanych w latach 20.

Rok	P o ż y c z k a		Rata anuitetowa	Zwrot od stron	P a ń s t w o	
	rata	suma			płaci	dostaje
	K	K			K	K
1	500.000	500.000	32.280	—	32.280	—
2	500.000	1,000.000	64.560	—	64.560	—
3	500.000	1,500.000	96.840	25.000	71.840	—
4	500.000	2,000.000	129.120	50.000	79.120	—
5	500.000	2,500.000	161.400	75.000	86.400	—
6	500.000	3,000.000	193.680	100.000	93.680	—
7	500.000	3,500.000	225.960	125.000	100.960	—
8	500.000	4,000.000	258.240	150.000	108.240	—
9	500.000	4,500.000	290.520	175.000	115.520	—
10	500.000	5,000.000	322.800	200.000	122.800	—
11	—	—	322.800	225.000	97.800	—
12	—	—	322.800	250.000	72.800	—
13	—	—	322.800	250.000	72.800	—
14	—	—	322.800	250.000	72.800	—
15	—	—	322.800	250.000	72.800	—
16	—	—	322.800	250.000	72.800	—
17	—	—	322.800	250.000	72.800	—

Rok	P o ż y c z k a		Rata anuitetowa	Zwrot od stron	P a ń s t w o		
	rata	suma			płaci	dostaje	
	K	K	K	K	K	K	
18	—	—	322.800	250.000	72.800	—	
19	—	—	322.800	250.000	72.800	—	
20	—	—	322.800	250.000	72.800	—	
21	—	—	322.800	250.000	72.800	—	
22	—	—	322.800	250.000	72.800	—	
23	—	—	322.800	225.000	97.800	—	
24	—	—	322.800	200.000	122.800	—	
25	—	—	322.000	175.000	147.800	—	
26	—	—	290.520	150.000	140.520	—	
27	—	—	258.240	125.000	133.240	—	
28	—	—	225.960	100.000	125.960	—	
29	—	—	193.680	75.000	118.680	—	
30	—	—	161.400	50.000	111.400	—	
31	—	—	129.120	25.000	104.120	—	
32	—	—	96.840	—	96.840	—	
33	—	—	64.560	—	64.560	—	
34	—	—	32.280	—	32.280	—	
	—	—	8,070.000	5,000.000	3,070.000	—	

Umowa

między c. k. Ministerstwem rolnictwa a galicyjskim Wydziałem krajowym w sprawie udzielania bezprocentowych pożyczek na osuszenie i drenowanie gruntów.

§. 1.

Celem przyspieszenia akcji melioracyjnej w Galicyi, zaciągnie Wydział krajowy za poprzedniem upoważnieniem Sejmu w jednej z instytucyj kredytowych w ciągu lat dziesięciu, począwszy od 1. stycznia 1906 pożyczkę gotówką po 500.000 K rocznie, ogółem do wysokości 5,000.000 K, oprocentowaną najwyżej w stosunku czterech (4) od sta rocznie, z której to sumy udzielane będą w tym samym okresie 10-letnim pożyczki bezprocentowe właścicielom gruntów na osuszenie i drenowanie.

§. 2.

Pożyczki bezprocentowe udzielane będą przez Wydział krajowy na podstawie corocznych preliminarzy zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo rolnictwa :

a) spółkom wodnym (drenarskim) złożonym z właścicieli mniejszych lub średnich posiadłości rolniczych, tudzież gmin jako właścicielek majątku lub dobra gminnego, z wyjątkiem tych spółek, które otrzymały zasiłki ze skarbu krajn i państwa;

b) poszczególnym właścicielom gruntów, o ile ci właściciele nie mogą na innej drodze uzyskać pożyczki nisko oprocentowanej, — a to albo na podstawie pierwszeństwa hipotecznego uzyskanego przez tych właścicieli w myśl ustawy z dnia 6. lipca 1896, Dz. p. p. Nr. 144, albo na podstawie zabezpieczenia hipotecznego w granicach dwóch trzecich części wartości hipoteki.

Wartość ta ma być przyjętą na podstawie szacowania, które służyło za podstawę udzielenia pożyczki hipotecznej przez jedną z instytucyj hipotecznych, które mają siedzibę w kraju Galicyi, albo też przez Bank austro-węgierski. Wydział krajowy jest upoważniony poddać ten szacunek rewizyi, ewentualnie w braku takiego szacunku, zarządzić osobne oszacowanie.

§. 3.

Wysokość pożyczki bezprocentowej nie może przekraczać rzeczywistych kosztów robót wraz z kosztami zarządu.

Pożyczka bezprocentowa ma być zwróconą w dziesięciu równych ratach rocznych 1. stycznia każdego roku, a to począwszy od trzeciego roku po rozpoczęciu robót, które z reguły w jednym roku winny być wykonane.

§. 4.

Za podstawę techniczną wykonania robót służyć mają projekty wypracowane, lub sprawdzone przez krajowe biuro melioracyjne.

Wykonanie robót ma być poruczone inżynierom i dozorcóm krajowego biura melioracyjnego.

Koszta pomocy technicznej inżynierów ponosi w myśl instrukcyi z dnia 9. maja 1893, Dz. ust. kraj. Nr. 67 fundusz krajowy, koszta zaś wynikię z użycia dozorców melioracyjnych i drenarskich wliczone będą do kosztów robót.

§. 5.

Wypłata pożyczki bezprocentowej odbywać się będzie w miarę postępu robót na podstawie wykazów należyłości sprawdzonych przez inżynierów krajowego biura melioracyjnego, a to spółkom wodnym na ręce Wydziału spółki, poszczególnym zaś właścicielom na ręce właściciela za kwitami koramizowanymi przez prowadzącego roboty inżyniera kraj. biura melioracyjnego.

§. 6.

Administracyi państwa służy prawo przekonywać się każdego czasu o stanie, postępie i sposobie wykonania robót za pośrednictwem własnych organów technicznych.

Koszta tej kontroli pokrywa skarb państwa.

§. 7.

Ściąganiem rat pożyczek bezprocentowych i odwożeniem ich do instytucyi kredytowej zajmie się Wydział krajowy na rachunek i niebezpieczeństwo funduszu krajowego.

§. 8.

C. k. Ministerstwo rolnictwa opłacać będzie czteroprocentowe odsetki od każdorocznej wysokości pożyczki uwidocznionej w załą-

czonym $\%.$ planie umorzenia z kredytu przyznanego na meliorecyje pod tytułem subwencyj w ciągu lat dwudziestu od r. 1906 do r. 1925, a to z końcem każdego roku bezpośrednio na ręce instytucyi kredytowej, w której Wydział krajowy zaciągnął pożyczkę.

§. 9.

Oprócz corocznych preliminarzy funduszu pożyczkowego (§. 2.) przedkładać będzie Wydział krajowy po upływie każdego roku c. k. Ministerstwu rolnictwa zamknięcia rachunkowe tego funduszu z wykazem pożyczek w danym roku zrealizowanych.

§. 10.

Umowa ta ma być po zatwierdzeniu przez c. k. Ministerstwo rolnictwa wygotowaną w dwóch oryginałach i podpisaną przez c. k. Namiestnika i Marszałka krajowego.

Jeden oryginał ma być przechowany w aktach c. k. Namiestnictwa, drugi zaś w aktach Wydziału krajowego.

Odpis

pisma Wydziału krajowego z dnia 27. stycznia 1905 l. 117.158/04 do c. k. Ministerstwa rolnictwa w Wiedniu.

Za przychylne załatwienie wniosku Wydziału krajowego przedłożonego tutejszem pismem z dnia 1. lutego 1904, l. 108.214 w sprawie poparcia osuszenia i drenowania gruntów w Galicyi, pozwalamy sobie złożyć c. k. Ministerstwu rolnictwa najżywsze podziękowanie.

Czyniąc zadość żądaniom wyrażonym w reskrypcie z dnia 2. grudnia 1904 l. 28.722 sporządził Wydział krajowy załączone /./ trzy plany umorzenia pożyczki 5,000.000 K, mającej się zaciągnąć w dziesięciu równych ratach rocznych po 5000.000 K, mianowicie:

1. plan umorzenia A), w którym przewidziano zaciągnięcie 4% pożyczki gotówkowej, a spłatę każdej z 10 rat pożyczki przez dłużników w latach dziesięciu;
2. plan umorzenia B), w którym przewidziano zgodnie z tutejszem pismem z dnia 1. lutego 1904 l. 108.214 zaciągnięcie umarzalnej w latach dwudziestu pięciu 4% pożyczki w obligacjach komunalnych Banku krajowego z $\frac{1}{4}$ % dodatkiem na administrację, a spłatę każdej z 10 rat pożyczki przez dłużników w latach dziesięciu;
3. plan umorzenia C), w którym przewidziano zaciągnięcie pożyczki w obligacjach komunalnych, jak w planie B), a spłatę pożyczki przez dłużników w latach dwudziestu.

We wszystkich tych planach przewidziano zgodnie z powołanym reskrypsem początek spłaty pożyczek przez dłużników w trzecim roku po rozpoczęciu robót.

Plan umorzenia A), jest tak dla skarbu państwa, jak i dla kraju najkorzystniejszy i najdogodniejszy, gdyż w latach dwudziestu zapłaciłoby państwo tytułem 4% odsetek 1,300.000 K, podczas gdy wedle planu B) ciężar ten wynosiłby 3,064.000 K, a wedle planu C), 3,070.000 K i nie stałby w odpowiednim stosunku do wartości przeprowadzonych robót melioracyjnych, nadto zaś według planu A) świadczenia państwa obracałyby się w cyfrach od 2.000 K do maximum 128.000 K rocznie, tak iż kraj mógłby nadal korzystać z zasiłków państwa udzielanych z dotacyi dyspozycyjnej na popieranie mniejszych melioracyj.

Według planu B) świadczenia państwa byłyby nierównomiernie rozłożone na lat 34, gdyż w pierwszych pięciu latach opłacałby skarb państwa od 11.400 K do 64.560 K rocznie, w następnych latach dziesięciu otrzymywałyby od 6.320 K do 178.200 K rocznie, w ostatnich latach dziewiętnastu opłacałby od 22.800 K do 322.800 K rocznie, tak iż od r. 22 do 26 umorzenia pożyczki, Galicya byłaby zupełnie wykluczona od subwencji z dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracje, która to dotacya wedle preliminarza państwowego na r. 1905 wynosi dla całego państwa 1,177.620 K (tytuł 3, §. 2, poz. 6. wydatków etatu c. k. Ministerstwa rolnictwa).

Plan C), jakkolwiek pociąga o 6.000 K większy wydatek ze skarbu państwa, jest dogodniejszy dla państwa i kraju, bo coroczne świadczenia państwa byłyby więcej równomiernie rozłożone od 32.280 K do maximum 147.800 K rocznie w ciągu lat 34, tak iż

równolegle mogłyby być subwencyonowane drobne melioracye w Galicyi, a co najważniejsze, plan ten byłby wielkiem dobrodziejstwem dla interesowanych właścicieli gruntów, którzy zamiast w 10, spłacałoby pożyczkę w latach dwudziestu.

Gdy więc plany umorzenia B) i C) są dla państwa i kraju mniej korzystne, plan z 20-letnim okresem pożyczek wychodzi poza ramy określone powołanem na wstępie rozporządzeniem ministeryalnem a nadto przy zaciągnięciu pożyczki w obligacjach komunalnych z góry należy się liczyć ze stratą na kursie około $1\frac{1}{2}\%$, co przy sumie 5,000.000 K przedstawia stratę w kapitale około 75.000 K, nawiązał Wydział krajowy rokowania z Dyrekcją Banku krajowego o udzielenie pożyczki gotówkowej na 4% umarzalnej według planu A). Rokowania te jednak natrafiły na trudności, gdyż kapitał Banku, który wraz z rezerwami wynosi niespełna $7\frac{1}{2}$ milionów koron (według zawiązań z r. 1903, 7,466.169 K) obciążony już jest pożyczkami gotówkowemi na rzecz funduszu kas Raiffeisena i funduszu przemysłowego, tudzież na kilka innych celów. Z tego powodu pozwala sobie Wydział krajowy upraszać c. k. Ministerstwo o interwencyę w jednej z instytucyj kredytowych i wyjednanie 4% pożyczki gotówkowej zwrotnej według planu A).

W razie gdyby się nie znalazła instytucya finansowa, któraby się zobowiązała udzielić pożyczki 4% w gotówce po 500.000 K przez lat dziesięć za zwrotem tej pożyczki według planu A), Wydział krajowy oświadcza się za zaciągnięciem pożyczki w Banku krajowym w 4% obligacjach komunalnych z $\frac{1}{4}\%$ dodatkiem na administracyę przy zwrocie tej pożyczki przez dłużników w latach dwudziestu według planu C).

W przypuszczeniu, że przy interwencyi c. k. Ministerstwa rolnictwa powiedzie się krajowi uzyskać 4% pożyczkę gotówkową, przedkłada Wydział krajowy w załączeniu /- żądany projekt umowy oparty na planie umorzenia A), w którym to projekcie zamieszczono zasadnicze postanowienia co do warunków, pod jakimi pożyczki bezprocentowe na osuszenie i drenowanie gruntów mają być udzielane, oraz określono wpływ Administracyi państwa na tok akcyi melioracyjnej.

Wpływ Administracyi państwa zastrzeżony w §§. 2, 6 i 9 projektu umowy rozciąga się tak na coroczne preliminarze i programy robót, jak i na zamknięcia rachunkowe funduszu pożyczkowego, tudzież kontrolę wykonania robót.

Przy corocznej racie pożyczki 500.000 K liczyć można na wykonanie osuszenia i drenowania po 2.500 morgów, zatem 5.000 morgów rocznie (przeciętny koszt osuszenia i morga przyjmuje się na 60 K, drenowania zaś na 140 K).

Przygotowanie projektów i kosztorysów melioracyjnych dla tej powierzchni przy stosownem powiększeniu personalu biura melioracyjnego, które za zezwoleniem Sejmu dopiero w roku 1906 może nastąpić, zajmie dwa lata. Mimo to jako najbliższy termin rozpoczęcia robót z funduszu pożyczkowego i zaciągnięcia pierwszej raty pożyczki proponuje Wydział krajowy w projekcie umowy rok 1906, ponieważ liczy na to, że w ostatnich latach sporządzono w biurze melioracyjnem znaczną ilość planów, których posiadacze zgłoszą się obecnie o pożyczki, a zatem pierwszy rok akcyi będzie korzystał z zapasu planów gotowych lub mogących być wygotowanymi do jesieni.

Projekt statutu (regulaminu), który oprócz postanowień zamieszczonych w projekcie umowy zawierać będzie szczegółowe przepisy co do badania rentowności zamierzonej melioracyi, skryptów dłużnych, rygorów zapewniających zwrot pożyczki i t. p., nie omieszcza Wydział krajowy przedłożyć c. k. Ministerstwu rolnictwa, skoro projekt umowy i plan umorzenia zostaną zatwierdzone, a rokowania co do uzyskania 4% pożyczki gotówkowej będą ukończone.

Co się tyczy świadczeń kraju dla zamierzonej akcyi melioracyjnej, to oprócz ryzyka, na jakie kraj będzie narażony na wypadek ewentualnej nieściągalności pożyczek, obciążać będą fundusz krajowy koszta pomocy technicznej przy zdjęciach, projektach i wykonaniu robót, które w myśl instrukcyi z dnia 9. maja 1893, Dz. ust. kraj. Nr. 67 pokrywa fundusz krajowy, koszta administracyi funduszu pożyczkowego, tudzież koszta urzędzenia lowego dwuletniego kursu drenarskiego dla wykształcenia przynajmniej 25 dozorców do wykonania robót.

Gdy wedle dotychczasowych doświadczeń jeden inżynier w ciągu jednego roku wykona zdjęcia, sporządzi projekty i wykona roboty dla drenowania około 700 morgów,

zajdzie potrzeba zaangażowania około 7 sił technicznych oprócz referenta dla badania i sprawdzania projektów, tudzież zarządu funduszu.

Pobory tych ośmiu urzędników (po dwóch w X., IX, VIII. i VII. klasie rangi) obciążą fundusz krajowy wydatkiem rocznym 32.080 K, diety siedmiu urzędników przez 8 miesięcy robót w polu kwotą 14.880 K rocznie, koszta podróży siedmiu urzędników (przeciętnie po 50 K miesięcznie) przez 8 miesięcy kwotą 2.800 K, razem 59.760 K rocznie.

Utrzymanie 25 dołorców przez cztery miesiące zimowe, podczas których nie będą zajęci w polu, po 60 K miesięcznie, wyniesie 6.000 K rocznie.

Ogółem więc koszta pomocy technicznej obciążą fundusz krajowy w jednym roku sumą 65.760 K, a w latach dziesięciu, w których cała akcja ma być przeprowadzoną, sumą 657.600 K, z doliczeniem zaś kosztów urządzenia 2-letniego kursu drenarskiego (11.000 K rocznie, z czego skarb państwa pokrywa 4.000 K) w kwocie 14.000 K, sumą 671.600 K.

O rychłą decyzję w sprawie zaciągnięcia pożyczki i projektu umowy upraszamy, ażebyśmy na tej podstawie mogli wygotować statut (regulamin), oraz na najbliższej sesyi wyjednać u Sejmu upowaznienie do zaciągnięcia pożyczki.

Z uwagi, że zamierzone roboty przeprowadzić ma Wydział krajowy, upraszamy c. k. Ministerstwo o wyjednanie u c. k. Ministerstwa skarbu uwolnienia od stempli, należności i podatków po myśli ostatniego ustępu §. 11. ustawy z dnia 30. czerwca 1884, Dz. p. p. Nr. 116.

Okólnik

Wydziału krajowego z dnia 27. stycznia 1905 do wszystkich
Wydziałów powiatowych.

Reskryptem z dnia 2. grudnia 1904 l. 28.722 zgodziło się c. k. Ministerstwo rolnictwa zasadniczo na wniosek Wydziału krajowego, przedłożony pismem z dnia 1. lutego 1904 l. 108.214 w sprawie poparcia robót melioracyjnych w kraju, a mianowicie osuszenia i drenowania, przez udzielanie bezprocentowych pożyczek.

W tym celu zaciągnąć ma Wydział krajowy za poprzedni upoważnieniem Wys. Sejmu w jednej z instytucji kredytowych w ciągu lat dziesięciu, począwszy od r. 1907 pożyczkę w kwotach po 500.000 K rocznie, ogółem do wysokości 5.000.000 K, od której procenta (4%) opłacać będzie c. k. Ministerstwo rolnictwa z państwowej dotacji dyspozycyjnej na drobne melioracje.

Z powyższej sumy udzielane będą przez Wydział krajowy corocznie od r. 1907 do r. 1916 pożyczki bezprocentowe na osuszenie i drenowanie gruntów:

a) spółkom wodnym (drenarskim) złożonym z właścicieli mniejszych, lub średnich posiadłości rolniczych, tudzież posiadłości gminnych, z wyjątkiem tych spółek, które otrzymały $33\frac{1}{8}\%$ zasiłki ze skarbu kraju i państwa;

b) poszczególnym właścicielom gruntów, o ile ci właściciele nie mogą na innej drodze uzyskać pożyczki nisko oprocentowanej, — a to albo na podstawie pierwszeństwa hipotecznego, uzyskanego w myśl ustawy z dnia 6. lipca 1896 Dz. p. p. Nr. 144, albo na podstawie zabezpieczenia hipotecznego w granicach dwóch trzecich części wartości posiadłości, obliczonej według czterdziesto-krotnego czystego dochodu katastralnego, przy czem pożyczki te może poprzedzać w hipotece jedynie amortyzacyjna pożyczka instytucji finansowej.*)

Pożyczki bezprocentowe, których wysokość nie może przekraczać rzeczywistych kosztów robót wraz z kosztami zarządu, mają być zwrócone w dziesięciu równych ratach rocznych począwszy od trzeciego roku po rozpoczęciu robót, które z reguły w jednym roku winny być wykonane.

Za podstawę techniczną wykonania robót służyć mają projekt wypracowane lub sprawdzone przez krajowe biuro melioracyjne, wykonanie zaś roboty poruczone będzie inżynierom i dozorcóm tego biura. Koszta pomocy technicznej inżynierów ponosić będzie fundusz krajowy w myśl instrukcyi z dnia 9. maja 1893 Dz. u. kr. Nr. 67, koszta zaś wynikię z użycia dozorców wliczone będą do kosztów robót (zarządu).

Za powyższą sumę 5 milionów koron można będzie przeprowadzić osuszenie około 25.000 morgów i drenowanie takiego samego obszaru, razem około 50.000 morgów. Wobec powierzchni 3 milionów morgów gruntów, jaka w Galicyi wymaga osuszenia rowami, lub drenowania, jest to obszar zbyt mały, w każdym razie jednak wykonanie melioracyi na tym obszarze i osiągnięte rezultaty zachęcą ogół rolników do podejmowania robót w szerszych rozmiarach, aniżeli to dotychczas miało miejsce.

Osuszenie rowami byłoby wskazane na płaskowzgórzu podolskiem (zwłaszcza między Strypą i Seretem), tudzież w nizinnych częściach dorzecza Wisły (Bugu), Dniestru, Prutu i Styru, drenowanie zaś na całym Podgórzu karpackiem, oraz na drugorzędnych działach wód dopływów rzek głównych, gdzie pod cienką warstwą przepuszczalnej nawet gleby znajdują się ciężkie iły.

*) Ustęp b) zmieniony został uchwałą Wydziału krajowego z d. 6. czerwca 1905 l. 55.901 i opiewać ma jak ustęp b) §. 2. umowy (aleg. 5).

Ażeby zamierzona akcja melioracyjna przy pomocy bezprocentowych pożyczek mogła działać zachęcająco, muszą być roboty przeprowadzone w różnych okolicach kraju, a wykonanie ich powinno być wzorowe; należyte zaś wykonanie możliwem będzie wówczas, jeżeli projektem objęty będzie znaczniejszy obszar, wedle możności cała gmina katastralna, a przynajmniej kilkaset morgów w jednej gminie katastralnej, a roboty zostaną przeprowadzone w ciągu jednego roku, gdyż tylko w tym wypadku może być przydzielony stałe do wytyczenia i kontroli robót inżynier krajowy z odpowiednią ilością dozorców melioracyjnych.

Komunikując powyższe postanowienie c. k. Ministerstwa rolnictwa i Wydziału krajowego, upraszamy Wydział powiatowy, ażeby zawiadomił o tej zamierzonej akcji właścicieli posiadłości dworskich i Zwierzchności gmin, w których zachodzi potrzeba przeprowadzenia osuszenia rowami lub drenowania w znaczniejszych rozmiarach, i przedłożył Wydziałowi krajowemu do końca marca r. b. oświadczenia tych właścicieli posiadłości dworskich, gmin, i członków gmin, którzy zamierzają korzystać z pożyczek bezprocentowych, dołączając do tych oświadczeń własną opinię, które ze zgłoszeń ze względu na potrzebę i rentowność melioracji przede wszystkim zasługuje na uwzględnienie.

Oświadczenia te zawierać mają następujące szczegóły i zobowiązania stron:

1. powierzchnię gruntów w morgach lub hektarach, na jakiej zamierzonym jest wykonanie osuszenia lub drenowania z podaniem rodzaju uprawy (rola, łąka lub pastwisko), wykazem parcel i wyjaśnieniem, czy te parcele bezpośrednio do siebie przylegają (pożądanem jest także przedłożenie map katastralnych);

2. rodzaj melioracji, jaką strony życzą sobie przeprowadzić, tj. osuszenie rowami lub też drenowanie;

3. zobowiązanie do świadczeń przewidzianych w §. 10. instrukcyi z dnia 9. maja 1893, Dz. u. kraj. Nr. 17. przy zdjęciach dla opracowania projektu (tj. opłacania figurantów potrzebnych do pomiarów, tudzież dostarczenia palików i podwód);

4. zobowiązanie do zwrotu funduszowi krajowemu kosztów, zdjęć i taksy za projekt w myśl §. 11. powołanej instrukcyi, gdyby strony odstąpiły od zamiaru wykonania robót przy pomocy pożyczki bezprocentowej w ciągu dziesięciolecia 1907—1916;

5. zrzeczenie się wszelkich odszkodowań za plony zniszczone w czasie robót, które w ciągu jednego roku winny być wykonane.

(Co do ustępu 5. zauważa się, że przy drenowaniu około 10% powierzchni zostaną uszkodzone; — niedojrzałe zboże jednak, które zostanie skoszone, może być zużytkowane na paszę, okopowe zaś stratę 10% powierzchni sownic wynagrodzą w większym zbiorze plonu, jak to się okazało przy drenowaniu gruntów włościańskich w Wyciążach (pow. Kraków) i Pawężowie (pow. Tarnów), gdzie na żądanie właścicieli cały rok bez przerwy prowadzono roboty drenarskie).

Jeśli gmina (pastwiska gminne), lub też pewna ilość włościan wnoszą wspólnie z właścicielem posiadłości dworskiej zgłoszenie, to może być zawiązaną dla przeprowadzenia melioracji spółka wodna (drenarska). Takie zbiorowe przeprowadzenie robót obok zmniejszonych kosztów zarządu może przynieść tę korzyść, że Wydział krajowy wyjednać będzie mógł u c. k. Ministerstwa skarbu uwolnienie od stempli, należytości i podatków po myśli ostatniego ustępu §. 11. ustawy z dnia 30. czerwca 1884, Dz. p. p. Nr. 116, a obok tego ułatwione będzie dla Wydziału krajowego ściąganie rat pożyczek za pośrednictwem c. k. urzędów podatkowych.

Na podstawie przedłożonych przez Wydziały powiatowe sprawozdań zbada Wydział krajowy za pośrednictwem swych organów technicznych zgłoszone melioracje na miejscu i stosownie do wyniku tych badań ułoży z uwzględnieniem wniosków Wydziałów powiatowych ogólny program melioracyj mających się wykonać przy pomocy bezprocentowych pożyczek i stosownie do tego programu zarządzi w roku bieżącym i przyszłym zdjęcia dla opracowania projektów i kosztorysów, tak, ażeby roboty w r. 1907 mogły być podjęte.